

Demistificarea reportajului literar. O abordare pragmatică a binomului literatură – jurnalism

Marius-Adrian HAZAPARU*

Key-words: *Literature, journalism, reportage, analysis, pragmatics*

„Am detestat întotdeauna expresia de «reportaj literar». Nu vreau să aud de ea, definitiv! Nu recunosc decât reportajul, ca atare” (Turconi 1996: 197). Aceasta este probabil ultima apreciere a lui Geo Bogza cu privire la reportaj, notată de Diana Turconi în volumul de dialoguri avute cu reporterul și scriitorul român în ultimul său an din viață. Ce l-a făcut pe autorul *Cărții Oltului* să dezavueze sintagma „reportaj literar” merită atenție, mai ales în contextul în care ea continuă să fie folosită și astăzi, la mai bine de șase-șapte decenii de când acest tip de scriere era popular printre scriitori și jurnaliști deopotrivă. De fapt, propunerea în articolul de față este o încercare de a demistifica reportajul literar, sugerând, pentru binomul literatură – jurnalism, o abordare care să depășească limitele impuse de canonul literar și de stilistica literară și care să caute răspunsuri pe terenul mai fertil, din acest punct de vedere, al stilisticii funcționale și al pragmaticei. Faptul că această expresie este folosită și astăzi cu referire la texte apărute în varii publicații tipărite (ziare sau reviste), ba chiar și în mediul online, comportă riscul perpetuării și generalizării unei confuzii terminologice, alimentând o dezbatere practic inexistentă. Așadar câteva întrebări de cercetare trebuie să însoțească în mod obligatoriu demersul de față: la ce perioadă ne referim atunci când vorbim de reportajul literar? La ce arie disciplinară ne referim? La ce set de practici ne raportăm în analiza unui asemenea text: literare sau jurnalistice? Care sunt attributele discursive predominante analizabile într-un astfel de text?

„Întâlnirile” dintre jurnalism și literatură nu reprezintă o noutate. Dimpotrivă. Din perspectivă istorică, până la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, jurnaliștii și literații erau, foarte adesea, confundați (Mollier 2000: 82). Marile ziare căutau să „înroleze” în redacții scriitori, iar numeroși editori adăugau pe frontispiciul gazetelor deținute și eticheta de „literar(ă)”, publicând interviuri sau relatări de la evenimentele literare ale perioadei sau recenzând cărțile scriitorilor la modă. Cum era de așteptat, scriitorii care-și câștigau traiul lucrând la ziar au adus cu sine și un fel de a scrie care era propriu literaturii, uzând de figurile de stil și tehnici de compoziție specifice până atunci doar acesteia. În aceste circumstanțe, amenințarea contaminării literaturii cu elemente jurnalistice a stârnit un curent reacționar care i-a vizat în primul rând pe jurnaliști, pe cei care se ocupau cu

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România.

redactarea de știri, scrierea de cronică literară ori cronică de teatru, dar și pe cei care utilizau gazetele ca platforme de lansare în lumea literară sau politică. Celebră pentru sfârșitul aceluiași veac este o întrebare formulată de scriitorul irlandez Oscar Wilde în *The Critic as Artist: with some remarks upon the importance of doing nothing*: „Dar care este diferența dintre jurnalism și literatură? Oh! Jurnalismul e ilizibil, iar literatură nu mai citește nimeni. Asta-i tot!” (Wilde 2007: 65). Și în Franța climatul era același: scriitorul Stéphane Mallarmé condamnă limbajul presei pentru banalitatea sa, considerându-l o amenințare la adresa literaturii „de calitate”, reprezentată de proza și poezia care ar fi trebuit să fie ferite de limbajul vulgar al relatărilor jurnalistice. În spațiul românesc, preocupările pentru delimitarea stilului beletristic de un stil al presei și dezbaterile cu privire la intersecțiile dintre literatură și jurnalism au apărut ceva mai târziu, în perioada interbelică, prioritar fiind până atunci alte aspecte, precum crearea unei limbi unitare, apariția presei în limba română, Unirea Principatelor de la 1859, Războiul de Independență din 1877-1878 și, la începutul secolului următor, Marea Unire din 1918. De altfel, până în 1919, „România n-a putut avea decât în mică măsură un corp de gazetari profesioniști. Mai precis, elita jurnalistică se suprapunea elitei literare și, uneori, politice” (Ciobotea 2006: 43). În perioada interbelică se consolidează o generație puternică de reporteri (Brunea-Fox, Bogza, Sahia, Cernea, Nicolescu ș.a.) care au scris reportaj – specie jurnalistică ce avea să detroneze, din punctul de vedere al preferințelor cititorului de gazetă, romanul-foileton. Pe fondul acestei schimbări, dezbaterile despre jurnalism se aprind și la noi. În 1934, Geo Bogza „găzduiește” în paginile revistei „Vremea” o „anchetă printre scriitorii noștri” despre reportaj. Prin participarea mai multor jurnaliști, printre care N.D. Cocea, F. Aderca, F. Brunea-Fox sau N. Davidescu, dezbaterile au reprezentat o primă încercare de a defini publicistica românească, stabilindu-se în același timp și relațiile genurilor sale cu literatura. Dacă Brunea-Fox a fost considerat „părintele reportajului românesc”, și lui Geo Bogza i se atribuie un rol esențial în evoluția reportajului de la noi și, de altfel, de numele său se leagă și sintagma „reportaj literar”, cea analizată în studiul de față:

Geo Bogza face parte dintre acei puțini scriitori ale căror nume se leagă, într-o literatură, de momentul constituirii genurilor. Dacă, la noi, C. Negruzzi a creat nuvela, dacă N. Filimon este primul romancier adevărat, Geo Bogza e creatorul reportajului modern, practicat, e drept, și înainte de el, dar aproape totdeauna în forme ziaristice, neridicat, adică, la condiția literară (Dimisianu 1976: 188).

Autorul *Cărții Oltului* aduce atât reportajul, cât și pe autorul său în atenția criticii literare. Dintre numeroasele observații menite să explice diferențele în reportaj dintre publicistică și literatură, reține atenția cea a lui Tudor Vianu. În opinia sa, reportajul este „acea formă a descrierii și narațiunii în legătură cu aspecte ale actualității imediate, cu acele manifestări ale vieții sociale care reclamă o atitudine activă” (Vianu 1976: 168). Cât despre autorul de reportaje, criticul remarca:

Un scriitor care se deplasează pentru a observa oameni, lucruri și împrejurări la fața locului, acela care procedează cu metodele anchetei sociale și care recompune observațiile sale nu în sintezele fictive ale fanteziei, ci într-un fel care urmează de aproape configurațiile realității, acest scriitor este un reporter și opera sa un reportaj, mai ales atunci când scriitorul destinează lucrările sale presei periodice, aceleia care

atinge un număr mare de cititori și poate provoca un curent de opinie publică (Vianu 1976: 168-169).

După Geo Bogza, „maestrul absolut al genului la noi” (Crețu 2013), un alt reporter care s-a impus în cultura jurnalistică datorită reportajelor sale literare a fost Cornel Nistorescu, autor, în perioada comunistă, a trei cărți de reportaje, reeditate recent în volumul subintitulat „nonficțiuni” (*sic!*) – *Reporter la sfârșitul lumii* (1978-1988), apărut la Editura Compania în 2013. Cum condeiul reporterului semăna cu cel al unui autor de opere literare, întrebările legate de literaritatea textelor sale nu l-au ocolit nici pe el – și, în *Dialog cu Cornel Nistorescu* (Caragea 2000), acesta a explicat:

Utilizam multe elemente care țineau de imaginar, de ficțiune. De altfel, cred că aceasta a fost tehnica mea de a-mi scrie prima și a doua carte – am luat segmente din realitate pe care le-am decupat, le-am încărcat cu semnificație și apoi am construit una cu ele. Nici nu mai știu ce e real și ce nu e din ceea ce am scris. E un fel de literatură de frontieră – americanii o numesc *New Journalism* – care are și date din realitate, dar și elemente create în limitele realității. Cred că asta singularizează reportajele sau ce-or fi fost textele pe care le-am scris în perioada mea cea mai bună. Toate personajele de acolo există cu adevărat... și niciunul nu există cu adevărat; toate sunt în viață, dar niciunul nu apare chiar așa. Eu am fost întotdeauna cu un ochi la realitate și un ochi în vis, cu un ochi în lumea de lângă mine și cu celălalt, sau măcar cu un colț al sufletului, agățat de imaginar. E o perpetuă oscilație între lumea adevărată și o lume potențială (Caragea 2000: 7-8).

Revenind la sintagma „reportaj literar”, aceasta s-a popularizat în contextul cultural-istoric al plasării jurnalismului în vecinătatea literaturii și al atribuirii de către critici unui statut superior textului literar în comparație cu textul jurnalistic. Altfel spus, în acest raport, beletristica e noțiunea supraordonată, iar publicistica noțiunea subordonată. Acest raport a fost discutat și de Nicolae Manolescu în „România literară”, criticul vorbind de absorbirea în literar a mai multor categorii de texte (eminamente nonficionale) care înainte erau considerate paraliteratură – genuri și specii care „roiiau” la frontiera literaturii (Manolescu 2002). Dintre toate speciile presei, reportajul s-a dovedit a fi singura capabilă să „repare” imaginea textului jurnalistic în relația cu textul literar, făcându-i-se concesia acceptării în așa-numita „literatură de frontieră”, o concesie, din punctul nostru de vedere, nenecesară sau, în orice caz, la care astăzi, din perspectiva cercetării, am putea renunța, întrucât limbajul jurnalistic, încadrat în stilul comunicării publice literare (Dumistrăcel 2006), a acumulat, în ultimele decenii, suficiente trăsături care să permită reconsiderarea relației amintite dintr-o perspectivă mai echitabilă. Mai concret, bazându-ne pe această premisă, propunem reevaluarea criteriilor invocate în momentul abordărilor comparative jurnalism – literatură. De altfel, inconsistența conceptuală a etichetei de „reportaj literar” e dovedită și de faptul că simultan cu aceasta au circulat și multe alte sintagme desemnând aceeași practică. Iată câteva dintre cele mai populare: *literature of facts* (sau literatura faptelor), *faction* (neologism englezesc rezultat din amalgamarea a două cuvinte, *fact* – fapte și *fiction* – ficțiune), *factography* (factografie), *postfiction* (postficțiune), *New Journalism* (jurnalism nou), *Literary Journalism* (jurnalism literar) sau *Narrative Journalism* (jurnalism narativ).

E, aşadar, necesară o actualizare a conceptelor în analiza celor două tipuri de text (din a căror comparare au rezultat noțiuni hibride – și neconvingător definite –, cum e și cea de „reportaj literar”), folosind ca punct de plecare nu raportarea la opera literară și la literatură, ci studii *specifice* de jurnalism, precum cele diacronice ale lui Jean Charron, Jean de Bonville și Brin Colette (2003, 2004, 2007), sau studii de presă comparată, precum cele realizate de Ángel Benito (1973, 1994). Apelul la acestea au relevat conturarea, de-a lungul timpului, a patru paradigme jurnalistice în care reportajul trebuie integrat și analizat – și separat de canonul literar și estetic: paradigma jurnalismului ideologic (începuturile presei periodice), paradigma jurnalismului informativ (perioada interbelică), paradigma jurnalismului de interpretare (după al Doilea Război Mondial) și paradigma jurnalismului de comunicare (ultimele două decenii, până în prezent).

Evaluarea reportajului din perspectiva textului literar s-a făcut pe fondul ciocnirii (datorată mai degrabă unor circumstanțe istorice, și nu unor atribute ale discursului celor două arii disciplinare!) a două tipuri de paradigme – literare și jurnalistice – care au dus în cele din urmă la recenzarea nefavorabilă a reportajului, analizat cu instrumentele și după criteriile definitorii pentru o operă literară. Aşadar, din nevoia de a înlocui abordarea restrictivă impusă de stilistica literară cu una mai flexibilă, a unei „stilistici a comunicării” (Dumistrăcel 2006), considerăm că reportajul nu trebuie evaluat ca text literar sau ca text non-literar, din cel puțin două motive: (1) reportajul nu s-a născut în sânul literaturii și (2) reportajul nu răspunde în fața canoanelor acesteia. De altfel, dacă revenim chiar la definiția pe care Tudor Vianu o dădea reportajului la jumătatea secolului XX, două aspecte evidențiate de criticul literar se dovedesc esențiale pentru demersul de față, întrucât se referă implicit și la două trăsături de bază care separă limbajul jurnalist de beletristică: dependența de context și natura publică a comunicării, ambele semnalate în diverse studii critice și cercetări din stilistica funcțională (Van Dijk 1990; și Dumistrăcel 2006).

Cu alte cuvinte, textul jurnalist, fie el și reportaj, este condiționat de contextul extralingvistic și de publicul-receptor (constrângeri pe care textul literar nu le cunoaște), iar „în afară de un conținut, emițătorul îi propune receptorului și o relație” (Dumistrăcel 2006: 35) de acordul sau refuzul său depinzând și reușita comunicării. Aşadar, ceea ce se instituie între emițător și receptor este ceea ce Eliseo Véron, în cadrul unei reflecții asupra presei scrise, a numit „contract de lectură”. Evaluând contractul de lectură în cadrul binomului literatură – jurnalism, fără pretenția de a le fi epuizat, se evidențiază mai multe aspecte diferențiatore: în privința pactului preliminar încheiat, reportajul are în vedere întotdeauna un pact de veridicitate, spre deosebire de textul literar, care optează adesea pentru pactul suspendării neîncrederii pentru ca emițătorul și receptorul să se angajeze într-o relație. De asemenea, fiind preponderent producție de ziar, reportajul trebuie să se încadreze într-un ansamblu de reguli și practici redacționale, adesea cuprinse într-un manual de stil. Deși, într-adevăr, beneficiază de numeroase concesiuni în această privință, reportajul cunoaște limitări de spațiu (tipografic), în comparație cu „obezitatea” textului literar, adesea în vecinătatea prolixității, căreia textul jurnalistic îi opune concizia obligatorie. Alături de acest aspect, suportul pe care ambele tipuri de text se regăsesc impun apelul la un ansamblu paratextual diferit, mult mai bogat în reportaj decât în operele literare. În privința publicului receptor, cel ce scrie

literatură se bucură de o libertate absolută și chiar își poate permite luxul să scrie pentru sine. În schimb, jurnalistul își scrie textele pentru un public bine determinat după niște criterii psiho- și sociodemografice, folosite în industria media pentru conturarea unui profil cât mai fidel al audienței. În sfârșit, un alt element diferențiator din contractul de lectură se referă la co-prezența spațială și temporală, explicată prin faptul că, în reportaj, reporterul și cititorul său trăiesc în circumstanțe similare de timp și spațiu, adică ei co-împărtășesc anumite realități sociale, culturale, economice, politice etc., care, de altfel, reprezintă și baza înțelegerii adecvate a mesajelor. Această precondiție nu este obligatorie în literatură.

Analogiile reportajului cu literatura au prilejuit generalizarea unor binoame și, pe fondul direcțiilor diferite urmate de cele două domenii, raporturile cel mai des invocate sunt cele de realitate – ficțiune și limbaj denotativ. Ambele pot fi explicate și reevaluate pornind chiar de la cele șase funcții ale limbajului ale lui Roman Jakobson și de la contractul de lectură detaliat anterior. În privința raportului realitate – ficțiune, acesta a fost contestat de lingvistul spaniol Albert Chillón, considerând că s-a ajuns la această falsă dihotomie din cauza generalizării unei confuzii între planul epistemologic – ficțiunea și planul ontologic – realitatea (Chillón 1998: 83-84). Prin urmare, el propune o reconfigurare a tuturor genurilor nu în funcție de raportul ficțiune – nonficțiune, ci în funcție de două axe fundamentale: una verticală, care să meargă de la gradul cel mai înalt de referențialitate până la gradul cel mai înalt de fantezie, de fabulare (adică o axă care are în vedere statutul gnoseologic al enunțurilor); și una transversală, care să ordoneze enunțurile după natura lor formală și expresivă (adică o axă care are în vedere statutul estetic al enunțurilor). Din perspectiva funcțiilor limbajului, noua distribuție sugerată de Chillón ar propune, de fapt, raportarea la doi factori din modelul lui Jakobson: context (dispunere în funcție de referențialitate) și mesaj (dispunere în funcție de statutul estetic). Tot prin raportare la acești doi factori poate fi explicată și abordarea contrastivă a funcțiilor referențială și poetică, cu precizarea că funcția referențială i-ar reveni jurnalismului, iar cea poetică literaturii. „Distribuția” este însă eronată, pentru că, în fiecare dintre cazuri, așa cum am sugerat, poziționarea utilizatorului limbii se confruntă cu factori diferiți: context, respectiv mesaj, de unde rezultă și ideea că esteticul și referențialul nu sunt categorii opozabile, chiar dacă reportajul trebuie să respire informație, noutate la fiecare pas, la fiecare frază, ceea ce, în privința textelor literaturii, nu e o cerință obligatorie.

Rămânând în zona funcțiilor limbajului, o altă diferență între textul jurnalistic și cel literar rezidă în diversitatea strategiilor fatice din discursul jurnalistic, care demonstrează că această funcție este una relevantă pentru limbajul în discuție (Dumistrăcel 2006). Așa cum am arătat și în argumentarea privind contractul de lectură, reportajul folosește un aparat paratextual (titlu, subtitlu, supratitlu, intertitluri, șapou, fotografii, legende, alături de alte elemente paratextuale de *graphic design*) mult mai bogat decât textul literar, iar rolul acestei „încărcături” paratextuale este preponderent unul fatic, de atragere și menținere a atenției cititorului.

Cu această observație ne îndreptăm spre propunerea, susținută de o perspectivă pragmatică asupra limbajului jurnalistic, a acceptării și analizării reportajului ca tip de discurs multimodal, în opoziție cu textul literar, un tip de discurs monomodal. Distanța e dată chiar de definiția multimodalității: un discurs este multimodal dacă implică interacțiunea mai multor sisteme sau „moduri”

semiotice, adică dacă, pe lângă text, pentru configurarea sensului global al mesajului se apelează și la alte resurse de comunicare (Kress, Van Leeuwen 1996). Așadar discursul multimodal presupune o organizare care depășește nivelul textual, iar pagina de ziar e văzută ca un spațiu semiotic – ansamblu semantic, sintactic și pragmatic în care construirea sensului final al mesajului rezultă din combinarea modalităților de expresie vizuale și verbale folosite și se obține ca urmare a unor interacțiuni și acorduri tacite între producătorii și consumatorii unui produs (de presă).

Interferențele dintre literatură și jurnalistică nu pot fi negate sau trecute cu vederea. Am explicat în articolul de față premisele „întâlnirii” dintre cele două domenii care, pentru evoluția presei cel puțin, poate fi considerată una providențială, în sensul că i-a permis dezvoltări ulterioare, influențând discursul presei, de exemplu, la nivelul stilului și compoziției; dar, chiar și așa, o etichetă precum cea de „reportaj literar” ar putea fi justă numai dacă privim prin lentila unei singure discipline – aceea a literaturii. Însă faptul că în reportaj, ca de altfel în orice altă specie jurnalistică a informării (complementar, a interpretării), trebuie să existe întotdeauna o continuitate între reperele spațio-temporale ale reporterului și cele ale evenimentului (Facques, Sanders, 2004) desparte irevocabil reportajul de textul literar. Spre deosebire de literatură, în jurnalism, sincronizarea acestor coordonate este esențială. Ca text inclus în producția de presă, reportajul se supune și el procesului de erodare imediată, la fel ca știrea și celelalte specii jurnalistice care nu se pot sustrage condamnării impuse de principiul actualității. Desigur, sunt reportaje care au reușit să eludeze această zonă a „efemeridelor” și au fost reeditate, în volume sau antologii, ca în cazul lui Filip Brunea-Fox, Geo Bogza și, mai recent, Cornel Nistorescu. În cazul acestor reportaje putem vorbi de produse socio-semiotice care au intrat într-o dinamică a producerii de bunuri culturale. Reportajele apar într-un anumit context social, politic, economic, cultural (de exemplu, *Cinci zile printre leproși*, apărut în perioada interbelică și republicat în 1979 în volum) și au o funcție (dominant) informativă, însă în momentul unor eventuale reeditări, textele nu mai pot îndeplini scopurile pentru care au fost scrise inițial, suferind o mutație semantică semnificativă, în cadrul unui proces de transducție (lat. *transductio*, *-tionis*, având sensul de *transmîtere*, *ducere*, adică de „a purta” ceva printr-un – *trans* – anumit mediu care acționează asupra obiectului, provocându-i anumite transformări). Transducția se referă la transformările de sens care se produc în timp într-o operă literară, transformări care implică fenomene de intertextualitate sau transtextualitate, analizabile mai ales din punctul de vedere al trecerii dintr-un gen în altul.

Cu alte cuvinte, reportajele capabile de astfel de transformări trec, de fapt, din zona comunicării jurnalistice în cea a comunicării literare, prin anularea clauzei de co-prezență a emițătorului și receptorului de text din contractul de lectură, deci prin dispariția simultaneității dialogice emițător-receptor. Din această perspectivă, astfel de reportaje sunt receptate astăzi nu ca texte jurnalistice, ci ca texte având valoare literară. Dar, reiterând, acest fapt nu se datorează exclusiv procesului de transducție, ci și valorii (publicistice) pe care textul o are chiar de la apariție, precum și interferențelor existente de-a lungul timpului între literatură și publicistică, despre care vorbea însuși reporterul Brunea-Fox:

Reportajul încă mai continuă să aibă o identitate echivocă. Precum personajul lui Rostand, cu dublă funcțiune, după șorțul pe care și-l punea ori și-l scotea, ba bucătar, ba poet, reportajul e când de condiție inferioară, și în consecință ținut la ușa

templului literar, când bastard princiar și cooptat cu jenate onoruri în strană, lângă marii sacerdoți ai versului și poeziei. Nu-i lipsită de burlesc dilema pe care reportajul o suscită când e vorba să i se definească genul, încurcătură tot atât de spinoasă ca aceea produsă teologilor de sexul îngerilor (Brunea-Fox 1979: 24-25).

Concluzii

Analizarea relațiilor dintre jurnalism și literatură pleacă de la o serie de opoziții conceptuale care au dus în timp la încadrări eronate și la generarea unor mituri, precum, pe de o parte, asocierea exclusivă a textului literar cu funcția poetică, conotația, ficțiunea, subiectivitatea și individualitatea stilistică și, pe de altă parte, asocierea exclusivă a textului jurnalistic cu funcția referențială, denotația, realitatea, obiectivitatea, uniformitatea stilistică. În cazul reportajului, seria de mituri menționate nu face altceva decât să subordoneze acest tip de text jurnalistic textului literar, uneori chiar și prin etichete de natură peiorativă, precum „literatură făcută în grabă”. În plus, vecinătatea cu literatura a dus la analizarea reportajului din perspectiva canonului literar-estetic, dar discursul jurnalistic e definit de practici și atribute care trebuie căutate în interiorul paradigmelor jurnalistiche, nu al celor literare. De asemenea, prin această „contaminare”, reportajul a fost adesea analizat din perspectiva impusă de stilistica literară, restrictivă din punctul nostru de vedere, dată fiind, așa cum am sugerat, multimodalitatea textului jurnalistic. În ultimă instanță, putem considera pertinentă abordarea reportajului din perspectiva stilisticii literare numai până în momentul dezvoltării reportajului ca tip de discurs multimodal.

Cum, dintr-o optică jurnalistică, sintagma „reportaj literar” pare nedreaptă, jurnalistul Cristian Tudor Popescu propune un termen care să repare prejudiciul de imagine adus reportajului – *poeziar*, definit ca „modalitate de a face literatură cu mijloace atribuite îndeobște gazetăriei” (Popescu 2009).

Bibliografie

- Benito 1994: Ángel Benito, *Prólogo a la comunicación*, Madrid, Editorial Complutense.
- Brunea-Fox 1979: F. Brunea-Fox, *Reportajele mele. 1927-1938*, București, Editura Eminescu.
- Caragea 2000: Cecilia Caragea, *Dialog cu Cornel Nistorescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Ciobotea 2006: Radu Ciobotea, *Reportajul românesc interbelic: senzaționalism, aventură și extremism politic*, Iași, Editura Polirom.
- Crețu 2013: Bogdan Crețu, *Cornel Nistorescu salvează reportajul*, în „Observator cultural”, nr. 700, noiembrie. Disponibil online la http://www.observatorcultural.ro/Cornel-Nistorescu-salveaza-reportajul*articleID_29463-articles_details.html [accesat: 14 iunie 2014].
- Charron 2007: Jean Charron, *Les mutations paradigmatiques du journalisme (notes pour une communication au Celsa)*, disponibil online la <http://florlecam.com/slj/wp-content/uploads/2007/06/expose-sur-les-mutations-paradigmatiques.pdf> [accesat: 20 iunie 2014].
- Chillón 1998: Albert Chillón, *El „giro” lingüístico y su incidencia en el estudio de la comunicación periodística*, în „Anàlisi”, nr. 22, 63-98.
- De Bonville et. al 2004: Jean de Bonville, Collette Brin și Jean Charron, *Nature et transformation du journalisme. Théories et recherches empiriques*, Québec, Les Presses de l'Université Laval.
- Dimisanu 1976: G. Dimisianu, *Drumul operei lui Geo Bogza*, în „Viața Românească”, anul XVIII, nr. 7, iulie 1965, 45-55; republicat în *Geo Bogza*, București, Editura Eminescu, 1976, 187-192.

- Dumistrăcel 2006: Stelian Dumistrăcel, *Limbaajul publicistic românesc din perspectiva stilurilor funcționale*, Iași, Editura Institutul European.
- Facques, Sanders 2004: Bénédicte Facques, Carol Sanders, *Textes journalistiques et analyse contrastive du genre en didactique*, în „Langages”, nr. 153, 86-97.
- Kress, Van Leeuwen 1996: Gunther Kress, Theo van Leeuwen, *Reading Images: The Grammar of Visual Design*, London, Routledge.
- Mallarmé 2003: Stéphane Mallarmé, *Œuvres complètes*, vol. II, Paris, Gallimard.
- Manolescu 2002: Nicolae Manolescu, *Ce este literatura?*, în „România literară”, nr. 45. Disponibil online la http://www.romlit.ro/ce_este_literatura [accesat: 18 iunie 2014].
- Mollier 2000: Jean-Yves Mollier, *Littérature et presse du trottoir à la Belle Époque*, în „Études françaises”, 36, 3, 81-94.
- Popescu 2009: Cristian Tudor Popescu, *Cristian Tudor Popescu în interviu cu Nicoleta Zaharia și Eliza Zdru*, în „Adevărul literar și artistic”, anul XVII, nr. 1002, 2 decembrie, 9.
- Turconi 1996: Diana Turconi, *Eu sunt ținta. Geo Bogza în dialog cu Diana Turconi*, București, Editura Du Style.
- Van Dijk 1990: Teun A. van Dijk, *La noticia como discurso. Comprensión, estructura y producción de la información*, traducere în limba spaniolă de Guillermo Gal, Barcelona, Paidós Comunicación.
- Vianu 1976: Tudor Vianu, *Observații asupra limbii și stilului lui Geo Bogza*, în „Limba română”, anul III, nr. 2, martie-aprilie 1954, 18-27; republicat în *Geo Bogza*, București, Editura Eminescu, 1976, 168-180.
- Wilde 2007: Oscar Wilde, *Intentions*, London, BiblioBazaar.

Demystifying the Literary Reportage. A Pragmatic Approach to the Literature – Journalism Binomial

This paper aims to suggest a new approach to an old debate regarding the status of print media reportage and its affiliation, on the one hand to journalistic genres, and to literary genres on the other. While in the field of literature, this type of text has been canonically assigned to a category of “peripheral literature”, in journalism it is considered one of the discourses that can prove the value of a journalist. Our proposal to re-evaluate the status of the print media reportage is based on the need to “update” some of the concepts regarding the literature – journalism binomial. Researchers in both fields cannot appeal anymore to the now obsolete distinction between fiction and reality, or to the evaluation of reportage through the lens and canons of literature. In the last decades, journalistic language, as a form of public communication, has accumulated sufficient traits to claim a reconsideration of the above mentioned relation and a “fairer” comparison. Thus, an analysis of the print media reportage should be completed with more flexible views from functional stylistics and pragmatics, highlighting the triadic relation sender – message – receiver, a crucial one in journalistic discourses.